

Brexit: de gevolgen voor Nederlandse zuivel

Groot-Brittannië is een grote markt en een belangrijke exportbestemming voor Europese zuivel. Het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie kan grote invloed hebben. Een 'no deal' Brexit is nadelig voor de Nederlandse zuivelsector.

Uittreding Verenigd Koninkrijk

De Brexit is het voorgenomen vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. De Britse regering heeft daartoe besloten op basis van een referendum op 23 juni 2016. Op 29 maart 2017 is de uittreding officieel in gang gezet. Op 17 oktober 2019 heeft de Britse regering een akkoord bereikt met de EU over de voorwaarden van een vertrek. Het Britse parlement heeft nog niet ingestemd met het akkoord. De EU is akkoord gegaan met het verzoek van de Britse regering om de datum voor de Brexit uit te stellen tot 31 januari 2020. Tot 31 januari 2020 blijft het Verenigd Koninkrijk (VK) dus nog lid en blijven alle EU-verdragen gelden.

Geen akkoord (no deal)

Zolang er geen akkoord is goedgekeurd, bestaat het risico van een 'no deal-Brexit'; het VK verlaat de EU dan zonder afspraken over o.a. douanesamenwerking en handels-tarieven. Er kan nog steeds een 'no deal-Brexit' plaatsvinden op 31 januari 2020. Dit zal voor zowel de EU als het VK overlast geven. Het is daarom belangrijk dat (zuivel) bedrijven zich ook blijven voorbereiden op alle scenario's, inclusief een 'no deal'. Zonder akkoord vallen de handelspartners terug op de regels van de Wereldhandelsorganisatie WTO. Dat betekent onder meer dat importheffingen gelden van 40 procent of meer voor zuivelproducten.

Overgangsfase bij goedkeuring akkoord

Zodra het Britse parlement de Brexit-wetgeving heeft goedgekeurd en het Europees Parlement ook heeft ingestemd met het Brexit-akkoord, gaat er een overgangsfase in tot en met 31 december 2020. In deze periode blijven de EU-regels en wetten voor het VK van kracht. Voor (zuivel) bedrijven verandert er vrijwel niets. De overgangsfase kan zo nodig eenmalig met twee jaar worden verlengd tot en met 31 december 2022. In deze periode wordt er verder onderhandeld tussen de EU en de VK om het nieuwe handelsakkoord vorm te geven. Er is een aantal opties,

variërend van bijna volledige vrijhandel (zoals met Noorwegen) tot een derde landen handelsverdrag (zoals met Canada of Japan). De mate waarin de grenzen open kunnen blijven, hangt af van de vraag in hoeverre de EU en het VK bereid zijn elkaars regels over te nemen. Zo wil de EU dat de eigen milieu- en dierenwelzijnregels niet worden ondermijnd door producten uit het VK die niet aan die eisen voldoen.

Gevolgen Brexit voor de zuivelmarkten

Een ('no deal') Brexit heeft grote gevolgen voor handel tussen de EU en het VK. Om te beginnen wordt een waarde-daling van het Britse pond verwacht, zodat de geïmporteerde Europese zuivel duurder wordt voor de Britten. Daarnaast vervalt het voordeel van de interne markt. Er komen mogelijk importheffingen. Bovendien zullen door administratieve controles aan de grens de kosten stijgen. Deze kunnen oplopen tot 5 à 8 procent. Daarnaast worden logistieke problemen verwacht in verband met de afhandeling van deze controles.

Concurrentie andere landen

Gunstigere voorwaarden voor derde landen

Als het voordeel van de gemeenschappelijke Europese markt wegvalt, ontstaat er ruimte voor concurrenten uit derde landen, bijvoorbeeld Nieuw-Zeeland en Australië. De kans daarop neemt toe naarmate deze derde landen gunstigere voorwaarden kunnen bedingen in (bilaterale) vrijhandels-overeenkomsten. Een prijsstijging van zuivel op de Britse markt betekent bovendien kansen voor groei van de binnenlandse productie. Die is sinds 2000 nauwelijks gegroeid. De aanvoer van melk is in het VK sinds 2000 constant, terwijl de productie in landen als Duitsland en Nederland en Ierland wel groeide.

Einde aan vrij verkeer van personen

De beschikbaarheid van arbeid is mogelijk een beperkende factor voor Britse groei. Gemiddeld 32 procent van de werknemers in de Britse voedsel- en landbouwsectoren is afkomstig uit andere EU-landen. Een harde Brexit maakt een eind aan het vrij verkeer van personen. Dat de Britse regering hiervoor met nieuw beleid zal komen, ligt in de lijn van verwachting.

VERENIGD KONINKRIJK IS GROTE MARKT VOOR ZUIVEL

Import

Het Verenigd Koninkrijk is met 63,7 miljoen inwoners een grote markt in Europa. Het land is een netto-importeur voor voedsel. Voor zuivel is de zelfvoorzieningsgraad circa 80%. In 2016 had de import van zuivelproducten een waarde van 3,5 miljard euro. Ruim 98% was afkomstig uit de EU, de grootste leveranciers zijn Ierland, Frankrijk en Duitsland. Nederland staat op een vierde plaats met een importwaarde van 337 miljoen euro. Hierin is kaas het belangrijkste product. Zie tabellen 1 en 2 (Bron: ZuivelNL).

Export

De Britten exporteren ook; in 2016 had de zuivel-uitvoer een waarde van 1,6 miljard euro. Daarvan vond circa 70% zijn weg binnen de EU. Zie tabellen 3 en 4 (Bron: ZuivelNL).

Brexit grote indirecte gevolgen voor Nederland

Voor Nederland is de export van zuivel naar het VK relatief klein, 264 miljoen euro op een totale Nederlandse exportwaarde van € 7,7 miljard in 2017. Dat is ruim 3 procent van de totale export van Nederlandse zuivel. Indirect zijn de gevolgen van de Brexit voor de Nederlandse zuivelindustrie wel degelijk heel groot. De zuivelstromen vanuit de grotere exporteurs als Ierland, Frankrijk en Duitsland zullen, net als Nederland, een andere weg proberen te vinden. Dat zet waarschijnlijk extra druk op de Europese zuivelprijzen en mogelijk ook de vraag naar Nederlandse zuivelproducten.

Tabel 1 Import zuivel door VK, herkomst

<i>Herkomst</i>	<i>waarde in 1.000 euro</i>
<i>Ierland</i>	<i>982</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>587</i>
<i>Duitsland</i>	<i>481</i>
<i>Nederland</i>	<i>337</i>
<i>Denemarken</i>	<i>260</i>
<i>Overig EU</i>	<i>651</i>
<i>Totaal EU</i>	<i>3.450</i>
<i>Totaal niet-EU</i>	<i>45</i>
<i>Totaal</i>	<i>3.495</i>

Tabel 2 Import zuivel naar VK, producten

<i>Product</i>	<i>waarde in 1.000 euro</i>
<i>Kaas</i>	<i>1.587</i>
<i>Boter, boterolie</i>	<i>322</i>
<i>Melk, melkproducten</i>	<i>263</i>
<i>Melkpoeder</i>	<i>115</i>
<i>Overig</i>	<i>1.208</i>
<i>Totaal</i>	<i>3.495</i>

Tabel 3 Export vanuit VK, bestemming

<i>Bestemming</i>	<i>waarde in 1.000 euro</i>
<i>Ierland</i>	<i>457</i>
<i>Nederland</i>	<i>144</i>
<i>Frankrijk</i>	<i>131</i>
<i>België</i>	<i>108</i>
<i>Duitsland</i>	<i>82</i>
<i>Denemarken</i>	<i>35</i>
<i>Overig EU</i>	<i>138</i>
<i>EU totaal</i>	<i>1.095</i>
<i>Niet-EU totaal</i>	<i>487</i>
<i>Totaal</i>	<i>1.582</i>

Tabel 4 Export vanuit VK, product

<i>Product</i>	<i>waarde in 1.000 euro</i>
<i>Kaas</i>	<i>599</i>
<i>Melkpoeder</i>	<i>226</i>
<i>Boter, boterolie</i>	<i>193</i>
<i>Melk (grondstof) en halffabricaten</i>	<i>187</i>
<i>Melk, melkproducten</i>	<i>88</i>
<i>Overige producten</i>	<i>289</i>
<i>Totaal</i>	<i>1.582</i>

Standpunt NZO

Voor de Nederlandse zuivelsector, met zijn sterke exportpositie, is een goede handelsrelatie tussen het VK en de EU belangrijk. Dat vraagt om een gemakkelijke toegang tot elkaars markten, zonder importheffingen en andere belemmeringen aan de grens. De branchevereniging van de Nederlandse zuivelindustrie NZO heeft daarom de Nederlandse regering gevraagd dit belang onder de aandacht te brengen bij de onderhandelaars in Brussel.

Literatuur

1. ZuivelNL
2. Rabobank.nl, Cijfers en trends. Brexit: gevolgen voor Food & Agribedrijven
3. Rabobank, maart 2017. Weighing up Future Food Security in the UK: The Impact of the Brexit on F&A in Europe and Beyond